

Λίγα λόγια για την έρευνα

A stylized illustration featuring a glowing lightbulb with a blue base, positioned above a white document with a yellow highlighter stroke. The word "RESEARCH" is written in bold, dark blue capital letters across the top of the document. The entire scene is set within a red semi-circular arc, with pink and purple abstract shapes in the background.

RESEARCH

Λίγα λόγια για την έρευνα...

Γενικές πληροφορίες

- + Μέθοδος:
  - Ποιοτική προσέγγιση
- + Ημι-δομημένες συνεντεύξεις με ερωτήσεις ανοιχτές και κλιμακούμενες
- + Δείγμα:
  - 10 νηπιαγωγοί
- + Απομαγνητοφώνηση

Σκοπός

- Η διερεύνηση:
- + Στάσεων και πρακτικών των Νηπιαγωγών απέναντι στην γλωσσική και πολιτισμική ετερότητα της τάξης τους
  - + Γνώσεων των Νηπιαγωγών όσον αφορά στο περιεχόμενο και στις εφαρμογές της διαπολιτισμικής αγωγής

Χρησιμότητα

- + Διαπολιτισμική αγωγή:
  - σύγχρονο κατάλληλο εκπαιδευτικό ρεύμα
  - εκφράζει την πολιτισμική πολλαπλότητα και την αναγνώριση της διαφορετικότητας
  - απευθύνεται σε όλες τις κοινωνικές ομάδες
- + Ελάχιστος αριθμός ερευνών σχετικές με την εκπαιδευτική πραγματικότητα του ελληνικού νηπιαγωγείου σ' ότι αφορά το γνωστικό αντικείμενο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

THEORETICAL
FRAMEWORK

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΣΤΑΣΕΙΣ

«Ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρεται κανείς αντιμετωπίζοντας κάτι ή κάποιον».

- Καθορίζουν και κατευθύνουν τη συμπεριφορά μας απέναντι στους «άλλους» και στις κοινωνικές ομάδες.
- Τρεις βασικοί παράγοντες καθορίζουν τις στάσεις του ατόμου:
  - Ο γνωστικός
  - Ο συναισθηματικός
  - Ο συνδυασμός των παραπάνω

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πολυδύναμο και πολύπλοκο σύνολο συστημάτων

Εμπεριέχει:

- Γνώσεις,
- Πεποιθήσεις,
- Τέχνες,
- Ηθικούς κανόνες,
  - Έθιμα,
  - Γλώσσες,
- Μη λεκτική επικοινωνία.

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ

1. Σύνθεση πληθυσμών κράτους τη στιγμή της εμφάνισής του στο ιστορικό προσκήνιο
2. «Εισαγόμενη» ετερότητα:
Διαφοροποίηση της πολιτισμικής σύνθεσης του πληθυσμού λόγω εισροής μεταναστών.

ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑΣ

1

ΑΦΟΜΟΙΩΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

2

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ

3

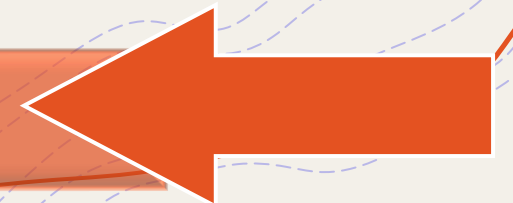
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ

4

ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ

+ 5

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ανάπτυξη
ενσυναίσθησης
(empathy)

Καλλιέργεια
αλληλεγγύης

Καλλιέργεια
σεβασμού

Κατάργηση
εθνικιστικού
τρόπου σκέψης

+

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

**ΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Αναγνώριση του
διαφορετικού, για το σύνολο
των μαθητών

ΟΦΕΛΗ

- Αυτοεκτίμηση
- Ύπαρξη του διαφορετικού ως οργανικό μέρος της τάξης.
- Ανάδειξη ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των πολιτισμών
- Συνθήκες αλληλεπίδρασης

ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ

«Εναλλακτική χρήση δύο η περισσότερων γλωσσών και προκύπτει από την επαφή δύο ομάδων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες» (Σκούρτου, 1997)

Χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει την επαφή περισσότερων των δύο γλωσσών, καλύπτοντας και τους όρους «πολυγλωσσία» και «πολύγλωσσος». (Τσοκαλίδου, 2012)

ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (Γ1)

- α. Μαθαίνεται πρώτη
  - β. Μεγαλύτερη ευχέρεια
  - γ. Συστηματικότερη χρήση
  - δ. Ταύτιση μ' αυτή και το περιβάλλον μας (εσωτερική - εξωτερική ταύτιση),
  - ε. Γλώσσα ονείρων, σκέψης, μαθηματικών συλλογισμών (γλωσσικοί αυτοματισμοί).
- **Κριτήρια ευμετάβλητα**
  - **Σταθερό μόνο το πρώτο**
  - **ΔΕΝ** μπορούμε να εξάγουμε **απόλυτα συμπεράσματα** για τις γλώσσες ενός δίγλωσσου ατόμου.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ (Γ2)

- **Αφού έχει ήδη αρχίσει η κατάκτηση της (Γ1) για λόγους κοινωνικής ένταξης.**
- **Ξένη γλώσσα:**
- Αποκτάται μέσω συστηματικής διδασκαλίας,
- Ποικίλους λόγους
- Δεν αξιοποιείται στην καθημερινή επικοινωνία
- **Η θέση μεταξύ (Γ1) και (Γ2), δεν είναι στατική**
- Μεταβάλλεται ανάλογα με τις εκάστοτε ατομικές, οικογενειακές, κοινωνικές και διεθνείς συνθήκες.

ΕΙΔΗ - ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑΣ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ		ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ/ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	
Ταυτόχρονη	Διαδοχική	Προσθετική	
Πρώιμη	Όψιμη	Αφαιρετική / ημιγλωσσία	
Συντονισμένη	Σύνθετη	Διγλωσσία της ελίτ	Λαϊκή
Ισοβαρής	Ανισοβαρής	Αφανής	
Παθητική	Δυναμική		

+

ΑΛΛΟΓΛΩΣΣΑ Ή ΔΙΓΛΩΣΣΑ;

«Αλλόγλωσσα»

- Λανθασμένη χρήση του όρου στην ελληνική εκπαίδευση
  - Όρος αρνητικά φορτισμένος

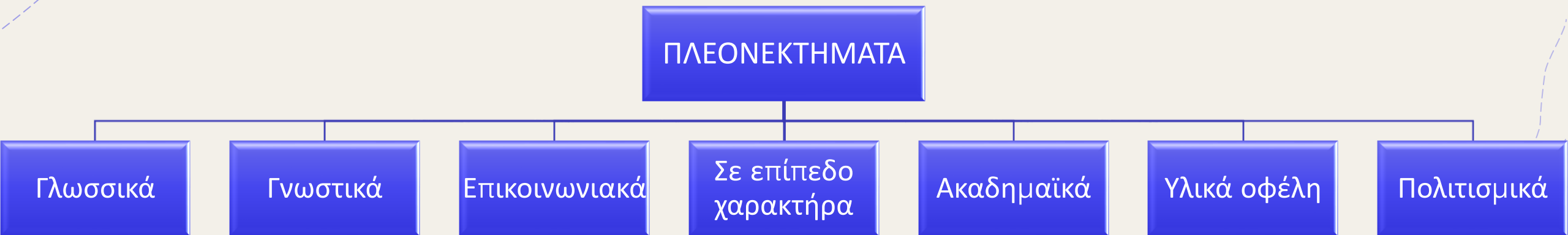

- Απομόνωση
- Περιθωριοποίηση

«Γλώσσα υποδοχής» & «Γλώσσα καταγωγής»

Σε περιπτώσεις μεικτών οικογενειών οι «γλώσσες καταγωγής» μπορεί να είναι δύο ή περισσότερες.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑΣ

+

Σπουδαιότητα του νηπιαγωγείου στην γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών μεταναστευτικής καταγωγής

«ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ»

*«Περίοδοι στα πρώτα χρόνια ζωής
ενός παιδιού, όπου ο εγκέφαλος
είναι βιολογικά
προγραμματισμένος για την
ανάδυση μιας ικανότητας»*

«Χρυσή εποχή»:
0 - 6 ετών

+

«ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»

+

Κατάκτηση γλώσσας:
έως 6 ετών

Κάθε χρόνο η δυνατότητα
εκμάθησης της γλώσσας **μειώνεται**.

Απαιτείται **αυθεντική ανθρώπινη
επικοινωνία**

Συστηματική έκθεση και σε τακτά
χρονικά διαστήματα από φυσικούς
ομιλητές των γλωσσών.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΔΑΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

- Χώρος πρώτης κοινωνικοποίησης
- Χαλαρή οργάνωση τάξης
- Κατάλληλες τεχνικές και μέσα για την εκμάθηση μιας Γ2 (παρατήρηση, ψυχοκινητικό & συμβολικό παιχνίδι, ομαδοσυνεργατική μέθοδος κ. ά)
- Απουσία αυστηρά οριοθετημένης ύλης
- Απουσία εργασίας κατ' οίκον
- Γλώσσα καθημερινότητας
- Χρήση ποικίλων τρόπων για μετάδοση του νοήματος πχ. χειρονομίες, εκφράσεις προσώπου κ.ά.
- Ανάπτυξη της Γ2 μαθητών μεταναστευτικής καταγωγής ταυτόχρονα με την ανάπτυξη της Γ1 μονόγλωσσων παιδιών.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Νόμος Ν. 2413/96
για την εκπαίδευση
αλλοδαπών και
παλιννοστούντων

Ενέργειες όπως:

Προγράμματα διαπολιτισμικής
εκπαίδευσης (πχ. ΔΙΑΠΟΛΙΣ),
ένταξη προσχολικής αγωγής στα
προγράμματα διαπολιτισμικής
εκπαίδευσης, τάξεις ΔΥΕΠ κ.ά.

**Διαπολιτισμική
αγωγή στο
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ
«κανονικής»
εκπαίδευσης**

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

+

ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ

Οι νηπιαγωγοί δεν
αντιλαμβάνονται την
διγλωσσία των μαθητών
τους

«αλλόγλωσσοι»

ΠΑΡΑΔΟΞΟ

- Αναγνωρίζουν την σπουδαιότητα της μητρικής γλώσσας
- Αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα της κοινής φοίτησης

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ & ΣΧΟΛΕΙΟΥ

**Αυστηρά εκμάθηση της
ελληνικής γλώσσας**

Ενίσχυση και εκμάθηση της
μητρικής στο σχολείο
αντικρούει τις προσωπικές
πεποιθήσεις

Δεν αντιλαμβάνονται την
σπουδαιότητα του ρόλου
τους και πως επηρεάζουν
την σχολική σταδιοδρομία
των μαθητών

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γνωρίζουν την έννοια
αλλά καταθέτουν
άποψη προσωπική,
υποκειμενική

Γνωρίζουν πως πρέπει
να διαφοροποιήσουν το
εκπαιδευτικό υλικό
αλλά δε το κάνουν στην
πράξη

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Έλλειψη οργάνωσης
από μέρους του
Υπουργείου

The End

Ευχαριστώ πολύ!

Παιδιά παλλινοστούντων & μεταναστών στο
νηπιαγωγείο & διαπολιτισμική αγωγή:
Στάσεις & πρακτικές των νηπιαγωγών απέναντι στην
γλωσσική & πολιτισμική ετερότητα της τάξης